

פצע / עדי אבליס

ביקורת על פצע
חמוטל גרייף - ירון (חמוטל) 8

ספרות ושירה זהות כאוס ספרות פוסטמודרניזם
11 תגובות יום שני, 31/8/09 10:23

ספרו של עדי אבליס הוא לכאורה סיפור על דניאל הגרפולוג שיודע לקרוא בין השורות ומתחת למילים. בדומה לאנשי מקצועות פריפראליים לגרפולוגיה, כמו הפסיכולוגיה, או קריאה בגלגל המזלות, ובכך הוד ובצאקרות, כך גם דניאל אמן על אבחון ב-סאב-טקסטואליות, מומחה למדרף הזרז והשקט אחר הרמזים שמטרימים רעיון, עמדה, או קו אופי, דקה לפני שאלו באים לכדי ביטוי באופן הגלוי. הספר הזה הוא גם מסעו אל סף השיגעון והפשע של מי שמתמרד נגד טקסטים של נימוס שמקובעים בחברה, אותם מבנים משפטיים שמסתירים מאחוריהם את תכני ה-סאב טקסט.

דניאל, יוצא איפה למסע הזה לנבכי הכאוסיות. עמרי הרצוג ואריק גלסנר בביקורתיהם, הדגישו אספקט זה. ביקורתיהם עסקות בגפש האדם, במה שקורה לאדם שמאבד את המנגנונים הפנימיים המאזנים בין דחפי האיד לבין פעילות הריסון המאפק של הסופר-אגו, ואת האיזון החברתי מתקיים באמצעות סטטוס קוו בין מבין הנפש הללו. שניהם חשו באבדן היכולת של דניאל לסובלמצייה, ובהתדרדרותו העיקשת כמעט לסף השיגעון וההסתבכות הפלילית בהעדר שיפוט עצמי. גלסנר והרצוג עוסקים בפרט ובמה שקורה לו, אך האם עדי אבליס עוסק ב? ברובד המוצהר בודאי שכן, אבל עדי אבליס כותב ספרות פנטסטית בעידן הפוסט-מודרני, ולכן מותר להניח שאבליס במסעו הספרותי חוצה את ההפקוד הימיומי של השפה, ובוחן אותה כחומר, או כתחבולה, הרבה מעבר לבחינת אפשרות שחרור של דניאל מכבלי הצנזורה.

ולפיכך, הספר עיניו גם "פצע התרבות", וגיוסו "דניאל", מייצג את התרבות שבה נשללת הקביעות.

בספרות הפוסט-מודרנית נשללת קביעות הטקסט, ומשללת סמכות המחבר על פני הפרשן, ה"עצמי" על פי תיארויות פסיכואמליטיות בנות זמננו הוא נרטיב והתייחסות, בפילוסופיה הפוסט-מודרנית נשללת קביעות השפה ומכחשת כל התאמה בין השפה לממשות. למעשה הפוסט-מודרניזם מכחיש את קיומה של "ממשות מהותית" מכל סוג שהוא ולפיכך אפילו את קיומה של אמת מקורבת על אודות ממשות זו.

להבנת, מתקודת הממצא שבה מבקש אבליס ליצור חפיפה מלאה בין הפנים אל החוץ, בין המחשבה לדיבור. הוא בוחן מחדש, מעמדה של זרות, את תפקידן של המלים ביחסים אנושיים, אבל חשוב מכך הוא בוחן את התמציתיות המזוככת, חפה מן המהילה שמחליש אותה, ואת מקומה בחברה שבה חי הגיבור, חי המחבר וחי"ם הקוראים.

בחינת השבר התרבותי, בחברה שבה אבד מזמן ערכה המקודש של המילה המודפסת לטובת ריגושים קונקרטיים יותר, חזקים יותר, מהירים יותר היא לטעמי הסאב-טקסט שמהווה את עיקר עיניו של הספר ואת חדשנותו.

אבליס מייצג תהליך חברתי ערכי באמצעות מדיום מיושן (ספרות כתובה). מדיום שאים מצליח לרדוף אחר המהירות שבה מתחלפת הטכניקה, הטכנולוגיה, וביטוייה המתנומציים ובמונח זה ספרו מייצג שתי רמות של דיון: מחד ביטוי של "משהו אחר", שהמרדף והתשווקה לאמת מסבירים לם מהו: לשד ותמצית לא מהולה של המרדף אחר ה"גירוי העוצמתי", ומאידך הטכניקה הלא עדיכית היא זו שמייצרת את הגדרות והסובלמצייות שיגור הסיפור ומחברו מפוררים לאבקה דקה.

אמת שאמרת בכל מקום שמזמן נימוס או פוליטיקלי-קורקטיות, מייצגת חוויה קונקרטיה, נטולת חלומות ובספרו של אבליס היא מייצגת אוקסימורון. היא סוג של מרדף אחר הרגוש. הגירוי החולף שמתחלף מיידית בגירוי אחר עוצמתי יותר, שמייד אחר שיביא לסיפוק יידרש במקומו גירוי חדש עוצמתי יותר-יותר, ואחריו יותר-יותר-יותר. המרדף אחר האמת קצת אמת שאחורה תבוא התגרות מועצמת יותר בשמה של האמת, גירוי שהולך ומועצם לאורך הספר עושה לקורא ואולי גם לגיבור בערך מה שעושה תכנית ריאליטי טלוויזיונית או זרז חדש של טכנולוגיה שמלד עוד לפני שישב הדיו על קודמו.

ספרו של אבליס מהווה ניסיון מעניין בר תחרות לתרבות ה"נמוכה" המוצגת באמצעים הטכנולוגים העדיכיים. לטעמי אבליס פתח דלת שמעניין יהיה לצפות האם סופרים נוספים יכנסו בה בעתיד.

הפרק הראשון מתוך פצע

<http://e.walla.co.il/?w=/236/1525078>

אריק גלסנר

http://www.scribd.com/full/19137036?access_key=key-mgw6d1iml22nekr0ih

עמרי הרצוג

<http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1099817.html>

הציון שלי: 4 מתוך 5